

Márffy Ödön (1878-1959)

Erdei úton 1911

olaj, vászon 61x80,5 cm

Jelezve jobbra lent: Márffy Ödön

Hátoldalán: szállítási címke 1911. aug. 9. Badacsony-Keleti pu., Edmund Márffy-kézírással

Irodalom:

- Pátzay Pál: Márffy Ödön Berlin, é. n.
- Horváth Béla: Márffy Ödön kortársairól és a korról Jelenkor, 1961. 715-719.
- Zolnay László: Márffy Ödön Budapest, 1966.
- Passuth Krisztina: A nyolcak festészete Bp. 1967.
- Passuth Krisztina: Márffy Ödön Budapest, 1978.
- Márffy Önvallomása Az Új Magyar Művészet Önarcképe Budapest é.n. 28-29. oldal

Kiállítás:

- feltehetően Internationale Kunstausstellung des Sonderbundes West-deutscher Kunstfreunde und Künstler Köln, 1912. 318. tétel: Straße

"Meggyőződésemmé vált, hogy csak a természetből szabad kiindulnom, mert a színek és formák világában van egy örök határ, melyet átlépve, a képzőművészet nyelvén már nem fejezhetjük ki magunkat. Ami a képet varázslatossá teszi, az amúgy is a természet egyéni meglátásából eredő ösztönös megnyilatkozás."

(Márffy Önvallomása)

1911. áprilisában megnyílt a Nemzeti Szalonban a Nyolcak botrányt kavarázó reprezentatív tárlata, melyet a magyar művészettörténeti irodalom a hazai modernizmus egyik első szervezett megnyilvánulásaként tart számon.

Bár az *Erdei úton* 1911 nyarán, tehát a Nemzeti Szalonbeli kiállítás után készült, stílusában mégis az ott bemutatott képekhez kapcsolható.

Márffy olaszországi utazást tervezett a nyárra, mely meghíúsult, így elképzelhető, hogy helyette választotta a badacsonyi nyaralást. Mindenesetre a kép szervesen illeszkedik Márffy 1908-tól többek között Itáliában festett tájképeinek sorába, mely egyéni stílusának megteremtéséhez vezetett. A Párizsból hazatérő Márffy Ödön 1907-es Gulácsy Lajossal közösen rendezett Uránia-beli kiállításán, elsősorban még Gauguin, a pont-aveni iskola, a fauves-ok által inspirált képeket mutatott be (lásd az aukció 106. tételét).

A modern festészet egyik legfontosabb jellemzője, hogy a hagyományos műfaji hierarchiát felszámolta, mely egyúttal a tájkép rangjának emelkedéséhez vezetett. Cézanne *Mont Saint Victoire* sorozatával megteremtette azt az újfajta művészi valóságot, melyre a huszadik század művészete épült. Cézanne haláláról Magyarországon Fülep Lajos az elsőként tudósított (Szerda, 1906. okt.), írásában a mestert a világ legjelentősebb művészeként tisztelte. Fülepnek a cézanne-i képépítésre alapozott elmélete a Nyolcak művészetéről való gondolkodásának alapprogramjaként is értelmezhető.

A kanyargó út és a hegy motívuma, Márffy esetében a szigligeti vár romjaival, Cézanne állandó visszatérő témái közé tartozott. Márffy itt tudatosan törekedett a képi egység cézanne-i értelemben való megteremtésére, a "ton"-okból, "nuance"-okból, "couleur"-okból összeálló festmény a kivételes színérzékkel rendelkező festő számára tökéletesen megoldható volt. Ugyanakkor sajátos színvilága már ekkor egyéni karaktert adott művészetének, megelőlegezve későbbi színekben és fényekben gazdag festészetét. Az alkonyatban kutyájával hazafelé sétáló alak, egyúttal zsáner jellegét is kölcsönöz a képnek. Az erdei út motívuma, az ismeretlen vándor staffázsfigurája már korábban is előfordult Márffy festészetében (*Erdei út* 1908 körül, *Alak tájban* 1908 körül, *Régi váci vám* 1911 körül). Festői megfogalmazásában pedig egészen közel áll a *Badacsony környéki falu* (1911 körül) című képhez, mely elképzelhető, hogy ugyanekkor készült.

A Nyolcak közül Kernstok Károlynál, Czizány Dezsőnél hasonló tájakkal találkozunk. Tihanyi Lajos szintén Cézanne nyomán festett *Erdős táj*-a (1911) is rokonságot mutat Márffy festményével. A stílusos egybeesés valószínűleg nemcsak a véletlen műve, hiszen ebben az időszakban Márffy a Dráva utca 12-ben lakott, ahol egyúttal a ház gondnoka is volt. Ugyanakkor bérelt e házban műtermet Tihanyi Lajos is. (Bölöni György visszaemlékezése szerint).

Az *Erdei úton* című kép kiválóan érzékelteti Márffy-nak a pályája elején, a különböző festészeti irányzatok hatására kialakult korszakát, amelyet a festő önmaga a "festészet vajdó zúravarának" / Márffy Önvallomás / hív, amelyben "nem volt könnyű az embernek önmagát megtalálni", /i.m./ de lassan rátalált arra az útra, melyet követnie kellett.

A festményen vitathatatlanul érződik a fauve-izmus hatása, nemcsak a színhasználatban, az élénk rózsaszínek, téglavörösek, világos zöldek alkalmazásában, hanem a kanyargó fekete kontúrok övezte, természeti elemek megfogalmazásában is.

Noha Márffy-t nem vonzotta Nagybánya, a kép mélyzöldjei mégis azt juttatják eszünkbe. A Nyolcak tagjaként megismert Márffy-t idézi viszont a festmény képépítésének szerkesztésége, konstruktivitása. A színekkel ritmikussá komponálja az utat, tömött formákká alakítja az utat szegélyező bokrok, fák lombkoronáját. Ösztönös, természet szeretetétől áthatott festészetéből már e korai korszakában is fényekkel átitatott, könnyed, de ugyanakkor nagyvonalú tájkép született, amelyen már megcsillannak későbbi, oldottabb festői stílusának jellegzetességei.

Az *Erdei út* című festmény jelentőségét nemcsak e sokrétűsége növeli, hanem az is, hogy rendkívül kevés képet ismerünk Márffy Ödön korai korszakából.

K.A.

10.►

Márffy Ödön (1878-1959)

Erdei úton

Olaj, vászon 61x80,5 cm

Jelezve jobbra lent: Márffy Ödön

Kikiáltási ár: 1.200.000 Ft